

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1944 kl. 1 em.

Konstitutionsutskottets utlåtande över väckta motioner om vissa grundlagsändringar i syfte att effektivisera gällande beredskapslagstiftning angående statsfientliga sammanslutningar.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 111 i första kammaren av herr *Johansson, Johan Bernhard, m. fl.*, och nr 175 i andra kammaren av herr *Skoglund* i Doverstorp *m. fl.* hemställes, »att riksdagen — efter konstitutionsutskottets utredning och förslag — måtte antaga sådana grundlagsändringar såsom vilande, vilka erfordras för att komplettera beredskapslagstiftningen angående statsfientliga sammanslutningar i syfte att göra denna lagstiftning effektiv».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt § 26 riksdagsordningen skall vad i allmän eller särskild lag stadgas därom att i vissa fall den som dömes till straff skall dömas förlustig allmän befattning eller vara obehörig att inträda i sådan befattning även äga tillämpning å riksdagsmannabefattning. Stadgandet hänsyftar i första hand på bestämelsen i 2 kap. 18 § strafflagen, enligt vilken innehavare av ämbete, tjänst eller annan allmän befattning, evad den beror av förordnande eller val, som dömes till straffarbete eller svårare straff, i regel skall dömas förlustig befattningen. Denna regel är tillämplig även å den, som blivit utsedd till innehavare av allmän befattning men ännu icke tillträtt densamma. Har någon blivit förvunnen till straff, som nyss sagts, må han icke på grund av senare företagen röstsammanräkning efter val, vilket ägt rum före domen, inträda i allmän befattning. Enligt 8 kap. 31 § strafflagen skall vidare vad i 2 kap. 18 § stadgas om förlust av allmän befattning och om obehörighet därtill ock gälla, där någon dömes till fängelse för brott, som avses i 8 kap., vilket handlar om förräderi och andra för rikets säkerhet menliga brott.

I § 6 tryckfrihetsförordningen föreskrives, att enligt stadganden i särskild av Konungen och riksdagen samfällt stiftad lag må, då riket befinner sig i krig eller krigsfara, föreskrift meddelas om förhandsgranskning av tryckta skrifter och förbud mot införande i riket av sådana skrifter samt, då riket befinner sig i krig, också meddelas förbud mot utgivande av periodisk skrift. De närmare bestämmelserna i ämnet återfinnas i 1941 års lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig eller krigsfara.

Frågan om lagstiftning i enahanda syfte som de nu föreliggande motionernas har motionsvis framförts inom riksdagen åren 1940, 1942 och 1943.

Förslagen ha vid alla tre tillfällena avstyrkts av konstitutionsutskottet (utl. nr 31 resp. nr 17 och nr 15). Vid 1940 års riksdag förföll frågan på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut. Vid följande tillfällen avslagos motionerna av hägge kamrarna.

Utskottet. Förevarande motioner syfta till komplettering av gällande beredskapslagstiftning mot statsfientliga sammanslutningar. Förslaget bygger alltså på förutsättningen av fortsatt giltighet av 1940 års provisoriska lag om upplösning av vissa sammanslutningar m. m., vars giltighetstid utlöper den 30 juni 1944. Någon proposition om prolongering av denna lag har i år icke framlagts före den ordinarie propositionstidens utgång och är ej att förvänta till innevarande riksdag. Däremot ha inom riksdagen väckts motioner om fortsatt giltighet av en på visst sätt kompletterad upplösningslag. Dessa motioner, som hänvisats till lagutskott och tilldelats första lagutskottet, ha enligt vad konstitutionsutskottet inhämtat avstyrkts av detta. Utskottet hemställer därför,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1944.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: herrar *Hallén, Jones Erik Andersson, Herlitz, Källman, Karl August Johanson, Sandström, Björck, John Gustavson, Anders Andersson, Sven Hansson, Oskar Mattsson, Gardell, Fast*, Mosesson*, Nilsson i Göteborg, Nolin, Hällgren, Fält, Kyling* och *Edberg**.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer:

- 1) av herrar *Jones Erik Andersson, John Gustavson* och *Gardell*;
- 2) av herrar *Herlitz, Sandström, Nolin* och *Kyling*, som ansett att konstitutionsutskottet i enlighet med därom inom utskottet framställt yrkande bort låta utarbeta förslag till sådana grundlagsändringar, vilka erfordras för att komplettera beredskapslagstiftningen angående statsfientliga sammanslutningar i syfte att göra denna lagstiftning effektiv.